

แนวทางการเตรียมรับมือกับการสูญเสีย อัตรากำลังคนภาครัฐจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Academic Focus

กันยายน 2562

บทนำ

สารบัญ	
บทนำ	1
แนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งมีอายุครบ หกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไป	2
• กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552	3
• กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553	8
• กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562	9
แนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี	10
บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา	13
บรรณานุกรม	15

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุสังคมไทยในปัจจุบันพบว่า ขณะนี้ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) และกำลังเข้าใกล้การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ในปี 2564 และคาดว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยประเทศไทยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ (สุรพงษ์ มาลี, 2561, น. 6) สถานการณ์โครงสร้างอายุดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่กำลังเข้าสู่การเป็นองค์กรผู้สูงอายุและเกิดความเสี่ยงที่จะเสียองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของภาครัฐ โดยเป็นผลมาจากการเกษียณอายุราชการของกำลังคนภาครัฐสูงอายุจำนวนมาก ซึ่งจะนำไปสู่การขาดช่วงและความไม่ต่อเนื่องในการบริหารจัดการของภาครัฐ รวมถึงผลกระทบต่อการทำงานบริการสาธารณะและการให้บริการประชาชนในที่สุด

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

ในขณะที่หลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุก่อนประเทศไทยมานานแล้ว ซึ่งล้วนมีประสบการณ์ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยแนวทางการดำเนินการของหลายประเทศนั้นมีความแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่นได้ขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 65 ปี โดยค่อย ๆ ขยายเพิ่มขึ้นครั้งละ 1 ปี และดำเนินการในทุก 3 ปี ส่วนประเทศอิตาลีกำหนดให้ผู้ชายเกษียณอายุราชการที่ 65 ปี และผู้หญิงเกษียณอายุราชการที่ 60 ปี และนำไปจจัยเรื่องอายุเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้นของประชากรมาพิจารณากำหนดอายุเกษียณราชการอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2558 สำหรับประเทศฝรั่งเศสได้ขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 62 ปี และขยายอายุผู้มีสิทธิรับบำนาญจาก 65 ปี เป็น 67 ปี รวมทั้งเพิ่มจำนวนปีขั้นต่ำที่ผู้รับบำนาญต้องจ่ายสมทบเข้ากองทุน ในขณะที่สหราชอาณาจักรได้ยกเลิกอายุเกษียณราชการที่เคยกำหนดไว้ที่ 65 ปี (ภาณุภาคย์ พงศ์อติชาติ, 2556, น. 14; อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์, 2560, น. 93)

สำหรับประเทศไทย ภาครัฐมีแนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไปตามกฎ ก.พ. ที่มีอยู่เดิมและได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน และภาครัฐยังได้ศึกษาแนวทางใหม่เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุที่เกิดขึ้นคือ การขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปีซึ่งยังอยู่ระหว่างการพิจารณารายละเอียดเพื่อหาข้อสรุปให้เกิดการดำเนินการที่เหมาะสมร่วมกันต่อไป โดยทั้งสองแนวทางดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นแนวทางที่ภาครัฐสามารถนำมาเตรียมรับมือกับการสูญเสียอัตรากำลังคนภาครัฐจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและในอนาคตได้

ดังนั้น ในบทความนี้จะกล่าวถึงแนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไปตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รวมถึงกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 รวมถึงแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี แม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่ได้ข้อสรุปเพื่อดำเนินการที่เหมาะสมร่วมกันก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจจากหลายฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ในการเตรียมรับมือกับการสูญเสียอัตรากำลังคนภาครัฐอันเนื่องมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุต่อไป

แนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไป

แนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไปมีระบุเนื้อหาไว้ในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มีสาระสำคัญดังนี้

1. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) โดยอนุมติคณะรัฐมนตรีได้ออกกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 (5)* และมาตรา 108** แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) กรณีที่ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไป

การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ และมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณใด สามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ มี 3 กรณี ดังนี้

(1) กรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

(2) กรณีตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป ต้องเป็นตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยากเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว

(3) กรณีตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งที่ผู้นั้นครองอยู่เดิม

2) กำหนดเวลาที่จะให้รับราชการ

สำหรับกำหนดเวลาครั้งแรกให้รับราชการต่อไปได้ไม่เกินสี่ปีตามความจำเป็น และให้รับราชการต่อไปอีกได้ครั้งละไม่เกินสามปีถ้ายังมีเหตุผลและความจำเป็น แต่ระยะเวลาทั้งหมดเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินสิบปี เมื่อครบกำหนดเวลา ให้ผู้นั้นพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ถ้าความจำเป็นที่ให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปหมดลงก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้นั้นพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

* พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 8 (5) กำหนดให้ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่ออกกฎ ก.พ. และระเบียบเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมตลอดทั้งการให้คำแนะนำหรือวางแนวทางในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎ ก.พ. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

** พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 108 กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเมื่ออายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณและทางราชการมีความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ในตำแหน่งตามมาตรา 46 (3) (ง) ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือ (จ) ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ หรือ (4) (ค) ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือ (ง) ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ จะให้รับราชการต่อไปอีกไม่เกินสิบปีก็ได้ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

3) ข้อมูลที่ส่วนราชการต้องจัดทำ

ส่วนราชการต้องจัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณา เมื่อมีความจำเป็นที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ โดยข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย

- (1) แผนงาน โครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้นั้นปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี
- (2) สภาพการขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพทั้งในส่วนราชการนั้นเอง และในภาพรวม ความสามารถในทางวิชาการหรือความสามารถเฉพาะตัวของผู้นั้น และความยากในการหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น
- (3) เหตุผลและความจำเป็นที่จำเป็นต้องให้ผู้นั้นปฏิบัติภารกิจตามแผนงาน และโครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้นั้นปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี
- (4) ระยะเวลาที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป
- (5) ข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นตามระยะเวลาที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป

4) หลักเกณฑ์

การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (1) ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป หรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโสขึ้นไป แล้วแต่กรณี ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น
- (2) มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ประสบการณ์ และมีผลงานหรือผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นต่อไปได้
- (3) ไม่อยู่ในระหว่างการถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- (4) ผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการแพทย์ที่ ก.พ. แต่งตั้งกำหนด

5) การพิจารณา

อนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.) กระทรวง เป็นผู้พิจารณาข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ และให้ อ.ก.พ.กรม เป็นผู้พิจารณา ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ สำหรับตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยากเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ให้ได้รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

6) ระยะเวลาดำเนินการ

ส่วนราชการต้องดำเนินการพิจารณาภายในเดือนมีนาคมของปีงบประมาณที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาข้อเสนอของส่วนราชการให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนของปีงบประมาณนั้น

7) การเห็นชอบ

เมื่อ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี เห็นชอบให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ได้รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และมีคำสั่งให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป รวมทั้งส่งสำเนาคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลางทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

8) คำสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไป

การสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปเป็นครั้งแรกนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้มีคำสั่งภายในวันที่ 30 กันยายนของปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และถ้าได้รับความเห็นชอบให้รับราชการต่อไปอีกเมื่อครบกำหนดเวลาที่ให้รับราชการต่อไปแล้ว ให้มีคำสั่งก่อนวันครบกำหนดเวลาที่ให้รับราชการต่อไปในครั้งก่อน

9) การดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่

ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งได้รับราชการต่อไปตามกฎหมาย ก.พ. นี้ จะต้องดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปเท่านั้น ห้ามย้าย โอน หรือเลื่อนไปดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ หรือตำแหน่งอื่น หรือจะรักษาราชการแทน รักษาการในตำแหน่ง รับมอบอำนาจ ให้ปฏิบัติราชการแทน ไปช่วยราชการ หรือไปช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งอื่น

ทั้งนี้ ก.พ. มีการกำหนดบัญชีตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 ขึ้น โดยปรากฏรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552

ตำแหน่งประเภทและระดับ	สายงาน	วันที่ประกาศ
ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญหรือระดับทรงคุณวุฒิ	(1) นักกฎหมายกฤษฎีกา	วันที่ 17 กันยายน 2552
	(2) แพทย์	
	(3) ทันตแพทย์	
	(4) นายสัตวแพทย์	
	(5) พัฒนาระบบราชการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี)	วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

ตำแหน่งประเภท และระดับ	สายงาน	วันที่ประกาศ
	<p>(6) วิชาการเศรษฐกิจ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง)</p> <p>(7) วิเคราะห์รัฐวิสาหกิจ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง)</p> <p>(8) วิชาการตรวจสอบบัญชี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)</p> <p>(9) วิชาการแผนที่ภาพถ่าย (กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย)</p> <p>(10) วิชาการละครและดนตรี (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(11) อักษรศาสตร์ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(12) ประติมากรรม (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(13) ภาษาโบราณ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(14) โบราณคดี (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(15) มัณฑนศิลป์ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(16) วิทยาศาสตร์ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(17) ภัณฑารักษ์ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(18) สถาปัตยกรรม (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข)</p> <p>(19) วิชาการช่างศิลป์ (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(20) จิตรกรรม (กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม)</p> <p>(21) เภสัชกรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข)</p> <p>(22) วิชาการอาหารและยา (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข)</p> <p>(23) รังสีการแพทย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข)</p> <p>(24) กายภาพบำบัด (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข)</p>	

ตำแหน่งประเภท และระดับ	สายงาน	วันที่ประกาศ
	(25) เทคนิคการแพทย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข) (26) พยาบาลวิชาชีพ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข) (27) วิชาการสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข) (28) วิศวกรรมโยธา (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวง สาธารณสุข) (29) วิเคราะห์นโยบายและแผน (สำนักงานคณะกรรมการ พิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) (30) นิติการ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาธุรกิจ การค้า และสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวง พาณิชย์) (31) วิชาการคอมพิวเตอร์ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวง พาณิชย์)	
ตำแหน่งประเภท ทั่วไป ระดับทักษะ พิเศษ	(1) ปฏิบัติงานช่างศิลปกรรม (2) คีตศิลป์ (3) ดุริยางคศิลป์ (4) นาฏศิลป์	วันที่ 17 กันยายน 2552
ตำแหน่งประเภท ทั่วไป ระดับอาวุโส	(1) ตำแหน่งในสายงานปฏิบัติงานช่างตวงวัด (กรมการค้า ภายใน กระทรวงพาณิชย์)	วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

ที่มา: “บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป” โดย สำนักงาน ก.พ., 2552 และ “ว 4/2562 การปรับปรุงบัญชีตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552” โดย สำนักงาน ก.พ., 2562.

ทั้งนี้ การประกาศใช้กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปตามความประสงค์ของทางราชการ โดยคำนึงถึงความสมัครใจของข้าราชการ อีกทั้งตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปเป็นตำแหน่งที่มีอยู่เดิม ไม่ได้เป็นการกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติม

2. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553

หลังจากกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2552 ต่อมา ก.พ. พิจารณาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม กฎ ก.พ. ฉบับดังกล่าว โดยการประกาศกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2553 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) กรณีที่ส่วนราชการไม่อาจดำเนินการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไป

กรณีที่ส่วนราชการไม่อาจดำเนินการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ หรือดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ตามกฎหมาย ก.พ. ได้ เพราะเหตุที่ตำแหน่งที่ประสงค์จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปไม่ได้เป็นตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยากเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ให้ส่วนราชการนั้นระบุตำแหน่งและตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาเมื่อมีความจำเป็นที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์* เสนอ อ.ก.พ.กรม หรือ อ.ก.พ.กระทรวง แล้วแต่กรณี และ ก.พ. เพื่อพิจารณาตามลำดับ โดยต้องเสนอให้ ก.พ. พิจารณาภายในเดือนมิถุนายนของปีงบประมาณนั้น ทั้งนี้ ให้ ก.พ. พิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. นี้ และเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ. แล้ว ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปเป็นครั้งแรกนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ โดยให้มีคำสั่งภายในวันที่ 30 กันยายน ของปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

ทั้งนี้ การประกาศใช้กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่ ก.พ. ยังไม่ได้กำหนดตำแหน่งของข้าราชการให้เป็นตำแหน่งที่จะให้ข้าราชการรับราชการได้ต่อไป เพื่อให้ส่วนราชการสามารถ

* ข้อมูลประกอบการพิจารณาเมื่อมีความจำเป็นที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ประกอบด้วย (1) แผนงาน โครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้นั้นปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี (2) สภาวะการขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพทั้งในส่วนราชการนั้นเอง และในภาพรวม ความสามารถในทางวิชาการหรือความสามารถเฉพาะตัวของผู้นั้น และความยากในการหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น (3) เหตุผลและความจำเป็นที่จำต้องให้ผู้นั้นปฏิบัติภารกิจตามแผนงานและโครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้นั้นปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี (4) ระยะเวลาที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป และ (5) ข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นตามระยะเวลาที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป

ดำเนินการให้ข้าราชการที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และเข้าหลักเกณฑ์ในเรื่องอื่น สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อีกไม่เกินสิบปี

3. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

แม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 โดยการประกาศกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 แล้วก็ตาม แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ภาครัฐจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 ขึ้น โดยการประกาศกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) ยกเลิกกรณีที่ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไป

แม้ว่ากฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 จะระบุให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ และมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณใด สามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ใน 3 กรณี

แต่กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้ยกเลิกกรณีตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งที่ผู้นั้นครองอยู่เดิม โดยให้คงไว้แค่สองกรณีคือ กรณีมีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ และกรณีตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป ต้องเป็นตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยากเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว

2) หลักเกณฑ์ของการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถรับราชการต่อไป

กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ได้ยกเลิก “หลักเกณฑ์ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป หรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโสขึ้นไป แล้วแต่กรณี ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น” และให้เปลี่ยนเป็น “หลักเกณฑ์ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโสขึ้นไป แล้วแต่กรณี ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี” แทน ทั้งนี้ ให้คงหลักเกณฑ์มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ประสบการณ์ และมีผลงานหรือผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นต่อไปได้ และหลักเกณฑ์ไม่อยู่ในระหว่างการถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนในกรณีที่ถูกล่าม اتهامว่ากระทำความผิดวินัย

อย่างร้ายแรง รวมทั้งหลักเกณฑ์ผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการแพทย์ที่ ก.พ. แต่งตั้งกำหนด ไว้ตามเดิม

ทั้งนี้ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เป็นการกำหนดคุณสมบัติในการได้รับการพิจารณาให้สามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ โดยนำระยะเวลาของการเคยดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป หรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโสขึ้นไป ซึ่งมีระยะเวลาต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มากำหนดเป็นคุณสมบัติเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความขาดแคลนบุคลากรในสาขาที่เป็นภารกิจสำคัญของรัฐ และเพื่อรองรับปัญหาการเข้าสู่สังคมสูงวัย

แนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี

ข้อมูลสถิติจากกรมบัญชีกลางในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ช่วงปี 2551-2560) แสดงให้เห็นว่ามีข้าราชการทุกประเภทเกษียณอายุประมาณ 391,040 คน (เฉลี่ยปีละ 39,104 คน) โดยในช่วงปี 2558-2560 มีผู้เกษียณอายุจำนวน 45,678 คน/ 43,597 คน/ และ 40,022 คน ตามลำดับ ส่วนข้อมูลข้าราชการพลเรือนสามัญปรากฏว่าในช่วงปี 2561-2570 จะมีข้าราชการพลเรือนสามัญเกษียณอายุรวมจำนวน 117,652 คน (เฉลี่ยปีละ 11,765 คน) โดยในช่วงปี 2561-2563 จะมีผู้เกษียณอายุจำนวน 8,539 คน/ 10,068 คน/ และ 11,017 คน ตามลำดับ (สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร, 2561ก) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงถึงการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุของระบบราชการไทย และแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐสามารถนำมาเตรียมรับมือกับการสูญเสียอัตรากำลังคนภาครัฐจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุในปัจจุบันและในอนาคตคือ แนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี ที่ได้ปรากฏขึ้นในวันที่ 6 เมษายน 2561 เมื่อราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ จำนวน 11 เรื่อง ใน 6 เล่ม

แนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี ได้ปรากฏเนื้อหาอยู่ในเล่มที่ 5 แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ในประเด็นการปฏิรูปที่ 2 กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม หัวข้อการเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน ในกิจกรรมที่ 1 ซึ่งระบุว่าขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี (โดยใช้เวลา 6 ปี คือ 2 ปี ขยาย 1 ปี)* เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายเวลาการทำงาน (การค่อย ๆ ขยายเวลาจะไม่กระทบต่อการจ้างงานคนรุ่นใหม่ทดแทนคนที่เกษียณอายุราชการ) โดยไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่ต้องใช้ศักยภาพทางร่างกาย ขณะที่วิธีการกำหนดให้ศึกษาความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะมีการขยายอายุเกษียณราชการ และแก้ไข พ.ร.บ.บำเหน็จบำนาญให้ขยายอายุเกษียณราชการเป็น 63 ปี โดยมีผู้รับผิดชอบหลักคือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ส่วนเป้าหมายคือ

* ผู้ที่จะเกษียณอายุราชการในปี 2562 และปี 2563 ให้ไปเกษียณอายุราชการเมื่ออายุ 61 ปี ผู้ที่จะเกษียณอายุราชการในปี 2564 และปี 2565 ให้ไปเกษียณอายุราชการเมื่ออายุ 62 ปี และผู้ที่จะเกษียณอายุราชการในปี 2566 และปี 2567 ให้ไปเกษียณอายุราชการเมื่ออายุ 63 ปี และหลังจากนั้นให้ทั้งหมดเกษียณอายุราชการเมื่ออายุ 63 ปี ซึ่งแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี เป็นเพียงข้อเสนอในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม และแม้ว่าแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมจะมีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติจะมีผลต่อเมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปกำหนดรายละเอียด ปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และประกาศบังคับใช้

ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกษียณอายุที่ 63 ปี ในปี 2567 และมีตัวชี้วัดเป็นข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีศักยภาพมีอายุเกษียณราชการเพิ่มขึ้น 1 ปี ในทุก ๆ 2 ปี กระทั่งปี 2567 (“ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (เล่มที่ 5),” 2561, น. 34)

ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้กำหนดให้สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขยายอายุเกษียณราชการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ในประเด็นความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะมีการขยายอายุเกษียณราชการ และแก้ไขพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญให้ขยายอายุเกษียณราชการเป็นอายุ 63 ปี ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้มีการศึกษาเพื่อจัดทำรายละเอียดแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยกำหนดสาระสำคัญให้การขยายอายุเกษียณราชการเป็นมาตรการเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ และสนับสนุนให้บุคลากรภาครัฐทำงานหรือมีอาชีพหลังเกษียณ รวมทั้งมีการบริหารกำลังคนภาครัฐในช่วงวัยต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยมีความคืบหน้าในการศึกษาและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการ ดังนี้ (เมธินี เทพมณี, 2562; สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร, 2562ข; สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร, 2562ค)

1) การเสนอแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามลักษณะงาน

สำนักงาน ก.พ. ได้นำแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามลักษณะงานเสนอต่อ ก.พ. เพื่อพิจารณา และ ก.พ. ได้มีมติเห็นชอบเกี่ยวกับแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามลักษณะงาน และให้สำนักงาน ก.พ. จัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเกษียณอายุของข้าราชการกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) กลุ่มที่ใช้สมรรถภาพทางกาย งานตรากตรำหรือเสี่ยงภัย (2) กลุ่มที่ทำงานทั่วไป ไม่ใช่แรงงาน (3) กลุ่มที่ใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการขั้นสูง และ (4) กลุ่มผู้บริหารของหน่วยงาน จากผู้แทนองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการทุกประเภท ผู้บริหารและผู้แทนข้าราชการในสายงานต่าง ๆ ของส่วนราชการเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2561 และวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 โดยสำนักงาน ก.พ. จะนำผลการรับฟังความคิดเห็นเสนอ ก.พ. พิจารณาเพื่อประกอบการดำเนินการต่อไป

2) การจัดประชุมหารือร่วมกัน

สำนักงาน ก.พ. ได้จัดประชุมหารือร่วมกับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ อาทิ ทหาร ตำรวจ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อหารือแนวทางดำเนินการขยายอายุเกษียณราชการเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2562 โดยมีผู้แทนหน่วยงานและองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม จำนวน 16 หน่วยงาน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามลักษณะงานที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ และมีความพร้อมในการดำเนินการร่วมกันต่อไป โดยสำนักงาน ก.พ. ได้นำเสนอ ก.พ. รับทราบผลการหารือร่วมกับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางดำเนินการขยายอายุเกษียณราชการดังกล่าวแล้ว แต่ยังคงมีประเด็นที่ต้องศึกษาในรายละเอียดของแนวทางการดำเนินการเพื่อประกอบการพิจารณา เช่น การประมาณการค่าใช้จ่ายในการขยายอายุเกษียณราชการของข้าราชการแต่ละประเภทและศึกษารูปแบบสิทธิประโยชน์

และสวัสดิการหลังการเกษียณอายุราชการ การจำแนกตำแหน่งตามลักษณะงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ และข้าราชการประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับหากมีการขยายอายุเกษียณราชการ เป็นต้น

3) การจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น

สำนักงาน ก.พ. ได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการเกษียณอายุตามลักษณะงาน จำนวน 5 ครั้ง ในวันที่ 18 มกราคม 2562 วันที่ 25 มกราคม 2562 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 และวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2562 โดยมีข้าราชการซึ่งเป็นผู้แทนจาก 89 สายงาน จำนวนรวม 256 คน เข้าร่วมประชุม และสำนักงาน ก.พ. ยังได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงการเกษียณอายุตามลักษณะงานเพิ่มเติมโดยใช้แบบสำรวจออนไลน์ เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง รวมทั้งมีกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม โดยจะนำผลการสำรวจดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงการเกษียณอายุของข้าราชการต่อไป

4) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากข้าราชการแต่ละประเภทมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลและการเกษียณอายุของข้าราชการประเภทต่าง ๆ กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ต้องมีความสอดคล้องกัน โดยสำนักงาน ก.พ. และกระทรวงการคลังกำลังร่วมกันดำเนินการศึกษาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการเกี่ยวกับระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้สอดคล้องกับแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการ รวมถึงการประมาณการค่าใช้จ่ายในการขยายอายุเกษียณราชการของข้าราชการแต่ละประเภท และศึกษารูปแบบสิทธิประโยชน์และสวัสดิการหลังการเกษียณอายุ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้าราชการมีรายได้เพียงพอและใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีคุณภาพ

5) การพัฒนาศักยภาพของข้าราชการ

สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Aging) เพื่อเตรียมความพร้อมกำลังคนภาครัฐสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีแผนจัดการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมกำลังคนภาครัฐเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วย (1) หลักสูตรอายุไม่สำคัญ...พร้อม (ตาม) ทันสมัย (2) หลักสูตรเตรียมตัวเตรียมใจไปกับวันข้างหน้า (3) หลักสูตรอยู่อย่างไรให้สมาร์ทหลังเกษียณ (4) หลักสูตรสมดุลชีวิตที่สร้างได้ (5) หลักสูตรบุคลิกภาพยุคใหม่ใส่ใจผู้สูงอายุ และ (6) หลักสูตรต่างวัยไม่ใช่ปัญหา

6) การพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

สำนักงาน ก.พ. ได้ศึกษาความต้องการในการจ้างงานผู้สูงอายุในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ และจัดทำฐานข้อมูลความเชี่ยวชาญของข้าราชการผู้สูงอายุ รวมทั้งพัฒนาศูนย์เตรียมบุคลากรภาครัฐผู้สูงวัยเข้าสู่งาน (Job Placement for Seniors) ซึ่งจะมีความสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีโอกาสทำงาน และได้รับการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนทักษะให้เหมาะสมกับช่วงวัยและสภาพการทำงานภายหลังการเกษียณอายุราชการ ซึ่งเป็นการเตรียมบุคลากรภาครัฐให้พร้อมเข้าสู่การสูงวัย มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีหลักประกันในการดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคม

ทั้งนี้ การเสนอแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการตามลักษณะงาน การจัดประชุมหารือร่วมกัน การจัดสัมมนาปรับปรุงความคิดเห็น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาศักยภาพของข้าราชการ พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ที่สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการนั้น เป็นไปเพื่อให้การขยายอายุเกษียณราชการตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมเกิดข้อสรุปอย่างเหมาะสม รอบคอบ และสอดคล้องกับบริบทของระบบราชการ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อนำไปสู่การดำเนินการที่เหมาะสมร่วมกันต่อไป

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

จากแนวโน้มการสูญเสียกำลังคนภาครัฐอันเนื่องมาจากจำนวนผู้เกษียณอายุที่เพิ่มขึ้นอันเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ได้ส่งผลให้ภาครัฐไทยต้องเตรียมการและแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อรองรับการขาดแคลนกำลังคนภาครัฐที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ประสิทธิภาพ การที่บทความนี้ให้ความสำคัญกับแนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไปซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี ซึ่งยังอยู่ระหว่างการศึกษาหาข้อสรุป เนื่องจากทั้งสองแนวทางนี้ถือเป็นแนวทางสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาการสูญเสียกำลังคนภาครัฐจากการเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุได้ในปัจจุบันและอนาคต

แนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไปตามที่ปรากฏในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป ทั้งสามฉบับนั้น ไม่ใช่สิทธิของข้าราชการที่จะขอรับราชการต่อ แต่เป็นการต่ออายุราชการในบางตำแหน่งที่เป็นความจำเป็นของทางราชการที่มีความยากในการหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมมาปฏิบัติหน้าที่แทน โดยต้องคำนึงถึงความสมัครใจของข้าราชการ ซึ่งผู้ที่จะให้รับราชการต่อไปต้องมีความสามารถในทางวิชาการ หรือความสามารถเฉพาะตัว และต้องนำระยะเวลาของการเคยดำรงตำแหน่งมาใช้เป็นคุณสมบัติในการได้รับการพิจารณาให้สามารถรับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ อีกทั้งต้องผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ อนึ่ง การให้รับราชการต่อไปกำหนดให้ครั้งแรกไม่เกิน 4 ปี และครั้งต่อไปไม่เกินครั้งละ 3 ปี โดยรวมระยะเวลาทั้งหมดไม่เกิน 10 ปี และต้องผ่านการพิจารณาของ อ.ก.พ.กรม หรือ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ ก.พ. แล้วแต่กรณี ตามแนวทางและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ทั้งนี้ การปรับปรุงแก้ไขกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552 ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี 2552 นั้น ส่งผลให้ส่วนราชการมีความคล่องตัวในการดำเนินการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่แนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี ถือเป็นทางเลือกเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงานของแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ที่แม้ว่าในขณะนี้จะเป็นเพียงแนวคิด และแนวทางที่ยังไม่ได้ข้อยุติ แต่ในเบื้องต้น ก.พ. ได้มีมติเห็นชอบแนวทางตามผลการศึกษาการขยายอายุเกษียณราชการที่คำนึงถึงลักษณะงาน และควรสอดคล้องกับอายุขัยและศักยภาพในการทำงานที่เพิ่มขึ้น

ของประชากร รวมถึงการดำเนินการในมาตรการอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานหลังอายุ 60 ปี การพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐให้พร้อมรองรับการทำงานร่วมกันของคนหลากหลายช่วงวัย เป็นต้น และมีการนำแนวทางดังกล่าวไปปรับฟังความคิดเห็นและหารือร่วมกับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ รวมทั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อสรุปจากการศึกษาที่ชัดเจน และหากมีการขยายอายุเกษียณราชการในอนาคต ภาครัฐจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญของข้าราชการ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการประเภทต่าง ๆ ซึ่งขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายย่อมต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ซึ่งบทสรุปของการทบทวนแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจะออกมาในรูปใด คงต้องอาศัยการศึกษาวิจัยโดยรอบคอบและรอบด้าน พร้อมด้วยการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ภาครัฐต้องไม่มองข้ามความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าวให้ทราบทั่วกันก่อนการดำเนินการ เพราะจะเป็นการสร้างการตระหนักรู้ให้กับบุคลากรภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จนเกิดการยอมรับร่วมกันได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่าแนวทางการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์สามารถรับราชการต่อไป และแนวทางการขยายอายุเกษียณราชการจาก 60 ปี เป็น 63 ปี เป็นการปฏิรูประบบราชการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (3) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ซึ่งการปฏิรูปดังกล่าวจะเป็นการพลิกวิกฤติของกำลังคนภาครัฐที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้กลายเป็นโอกาสในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีกำลังคนภาครัฐสูงวัยที่มีประสบการณ์ อีกทั้งมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของภาครัฐ ซึ่งจะช่วยพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

จัดทำโดย

นางสาวพิรุวรรณ กิตติคุณ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup1@gmail.com

บรรณานุกรม

- “กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552” (17 กันยายน 2552). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 126 ตอนที่ 69 ก, น. 5-8.
- “กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553” (9 กันยายน 2553). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 127 ตอนที่ 55 ก, น. 26-27.
- “กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562” (20 มิถุนายน 2562). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 136 ตอนที่ 78 ก, น. 13-14.
- กรมประชาสัมพันธ์, สำนักข่าว. (14 พฤษภาคม 2561). **รัฐบาลแจงข้อเท็จจริงการเกษียณอายุตามแผนปฏิรูป ซ้ำยังไม่มียกเลิกใช้ รอหน่วยรับผิดชอบกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน ทำได้จริงก่อนประกาศใช้**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก http://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/TNPOL6105140010011
- “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (เล่มที่ 5)” (6 เมษายน 2561). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 135 ตอนที่ 24 ก, น.34.
- ภาณุภาคย์ พงศ์อติชาติ. (2556). อนาคตการเกษียณอายุราชการ ตอนที่ 2. **วารสารข้าราชการ**, 57 (4), 13-15. เมธินี เทพมณี. (17 พฤษภาคม 2562). **ไขข้อสงสัยกับเลขาธิการ ก.พ. กรณีเกษียณอายุราชการ 63 ปี**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.ocsc.go.th/node/4225>
- สุรพงษ์ มาลี. (2561). เตรียมความพร้อมกำลังคนภาครัฐ สู่สังคมสูงอายุอย่างไร? **เกษียณยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ**. **วารสารข้าราชการ**, 60 (4), 9-11.
- สำนักงาน ก.พ.. (18 กันยายน 2552). **บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/circular/w24-2552_0.pdf
- สำนักงาน ก.พ.. (8 กุมภาพันธ์ 2562). **ว 4/2562 การปรับปรุงบัญชีตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. 2552**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก <http://wiki.ocsc.go.th/media/องค์ความรู้กฎหมาย/หนังสือเวียน/2562/w4-2562.pdf>
- สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร. (11 เมษายน 2561ก). **ข่าว สำนักงาน ก.พ..** สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.ocsc.go.th/node/4225>
- สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร. (1 พฤษภาคม 2562ข). **ความคืบหน้าเรื่องการขยายอายุเกษียณ**. สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.ocsc.go.th/node/4225>
- สำนักงาน ก.พ., งานการสื่อสารองค์กร. (30 พฤษภาคม 2562ค). **ร่างกฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป (ฉบับที่ ..) พ.ศ.** สืบค้น 28 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.ocsc.go.th/node/4225>
- อัศวรินทร์ ศาสนพิทักษ์. (2560). การขยายอายุที่จะเกษียณในสังคมผู้สูงอายุ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**, 11 (24), 90-96.